

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

IČ: 68378092

Sídlo: Letenská 4/123, 118 51 Praha 1

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2013

Dozorčí radou pracoviště projednána dne 21. 5. 2014

Radou pracoviště schválena dne 29. 5. 2014

Zpracoval: PhDr. Ondřej Dufek

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.

<http://www.ujc.cas.cz>

Obsah

I.	Informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách	4
a)	Výchozí složení orgánů pracoviště	4
b)	Změny ve složení orgánů	5
c)	Informace o činnosti orgánů.....	5
II.	Informace o změnách zřizovací listiny	6
III.	Hodnocení hlavní činnosti	6
1.	Hlavní vědecká činnost pracoviště	6
a)	Shrnutí vědecké činnosti.....	6
b)	Nejvýznamnější publikace.....	8
c)	Popularizace	9
d)	Ocenění.....	10
2.	Spolupráce s vysokými školami	10
3.	Spolupráce s podnikatelskou sférou a jinými subjekty	10
4.	Mezinárodní spolupráce	11
IV.	Hodnocení další a jiné činnosti.....	11
V.	Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce.....	11
VI.	Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj	12
VII.	Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště.....	12
VIII.	Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí	12
IX.	Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů	12
X.	Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ...	13
	Příloha 1: Vzdělání a vzdělávání pracovníků ústavu.....	14
	Příloha 2: Pedagogická činnost pracovníků ústavu	14
	Příloha 3: Mezinárodní aktivity	15
	Příloha 4: Projekty a granty.....	15
	Příloha 5: Časopisy vydávané nebo spoluvydávané ústavem	18

I. Informace o složení orgánů veřejné výzkumné instituce a o jejich činnosti či o jejich změnách

a) Výchozí složení orgánů pracoviště

Pověřen vedením: –

Ředitel pracoviště: **doc. RNDr. Karel Oliva, Dr.**

jmenován s účinností od: 1. 6. 2007, v období od 18. 12. 2009 do 30. 9. 2011 pověřen řízením, od 1. 10. 2011 znovu jmenován ředitelem

Rada pracoviště zvolena dne 26. 1. 2012 ve složení:

předsedkyně: **PhDr. Markéta Pravdová, Ph.D.**, ÚJČ AV ČR, v. v. i.

místopředsedkyně: **prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc.**, ÚJČ AV ČR, v. v. i.

členové: Prof. Dr. Tilman Berger, Universität Tübingen

Mgr. Václav Čermák, Ph.D., SLÚ AV ČR, v. v. i.

PhDr. Alena Černá, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Prof. Dr. Phil. Markus Giger, Univerzita Karlova, Praha

PhDr. Milan Harvalík, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

doc. PhDr. Zdeňka Hladká, Dr., Masarykova univerzita, Brno

PhDr. Milada Homolková, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

PhDr. Ilona Janyšková, CSc., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Mgr. Petr Kaderka, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

prof. PhDr. Slavomír Ondrejovič, DrSc., JÚLŠ SAV, Bratislava

PhDr. Milena Šipková, CSc., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

PhDr. Pavel Štěpán, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Mgr. Luboš Veselý, Ph.D., ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Dozorčí rada jmenována dne 1. 5. 2012 ve složení:

předseda: **PhDr. Jiří Beneš**, FLÚ AV ČR, v. v. i.

místopředsedkyně: **PhDr. Helena Karlíková, CSc.**, ÚJČ AV ČR, v. v. i.

členové: prof. PhDr. Eva Hajičová, DrSc., Univerzita Karlova, Praha
doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc., Univerzita Karlova, Praha
JUDr. Lenka Vostrá, Ph.D., ÚSP AV ČR, v. v. i.

b) Změny ve složení orgánů

V roce 2013 k žádným změnám ve složení orgánů nedošlo.

c) Informace o činnosti orgánů

Ředitel

Ředitel vykonával úkoly stanovené zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění a v souladu s ostatními právními předpisy. V součinnosti s Radou ÚJČ AV ČR, v. v. i., a s Dozorčí radou ÚJČ AV ČR, v. v. i., se zaměřil na koncepci rozvoje vědecké činnosti ÚJČ AV ČR, v. v. i., a zajištění optimálních organizačních a finančních podmínek pro vědecké bádání.

Rada pracoviště

Rada ÚJČ AV ČR, v. v. i., zasedala 21. 2. 2013, 11. 4. 2013, 30. 5. 2013, 26. 9. 2013 a 5. 12. 2013. Projednala a schválila účetní závěrku za r. 2012, rozpočet ÚJČ na r. 2013 a výroční zprávu o činnosti a hospodaření ÚJČ za r. 2012. Zabývala se směry rozvoje činnosti oddělení vývoje jazyka, jeho organizační strukturou a schválila změnu v příloze organizačního řádu ÚJČ týkající se náplně činnosti tohoto oddělení. Dále se zajímala o průběh prací na tvorbě výkladového slovníku současné češtiny. Vzala na vědomí informace o hodnocení ÚJČ prováděném v r. 2013 AV ČR, informace o výsledcích atestačního řízení a informace o plánovaném vložení budovy v Hyberské ul. 8/1000 do majetku ÚJČ. Schválila spisový a skartační řád ÚJČ a grafický manuál ÚJČ. Projednala návrhy projektů podávaných ke GA ČR. Usnesení ze zasedání Rady ÚJČ AV ČR, v. v. i., jsou uvedena na adrese <http://www.ujc.cas.cz/zakladni-informace/o-ustavu/struktura-ustavu/rada-ustavu-pro-jazyk-cesky.html>.

Dozorčí rada

Dozorčí rada ÚJČ AV ČR, v. v. i., zasedala 9. 5. 2013 a 5. 11. 2013. Projednala bez věcných připomínek výroční zprávu o činnosti ÚJČ za r. 2012, výrok auditora k hospodaření a účetnictví ÚJČ za r. 2012 a vzala na vědomí informaci o rozpočtu a jeho průběžném čerpání v r. 2013 a výhledech financování v r. 2014. Schválila zprávu o činnosti Dozorčí rady ÚJČ za r. 2012 a vyjádřila se k manažerským schopnostem ředitele ve vztahu k ÚJČ. Určila auditorskou kancelář pro ověření účetní závěrky ÚJČ za r. 2013 a vzala na vědomí informaci o problematice budovy v Hyberské ulici 8/1000. Usnesení ze zasedání Dozorčí rady ÚJČ AV ČR, v. v. i., jsou uvedena na adrese <http://www.ujc.cas.cz/zakladni-informace/o-ustavu/struktura-ustavu/dozorci-rada-ujc.html>.

II. Informace o změnách zřizovací listiny

V roce 2013 nedošlo k žádným změnám zřizovací listiny.

III. Hodnocení hlavní činnosti

1. Hlavní vědecká činnost pracoviště

a) Shrnutí vědecké činnosti

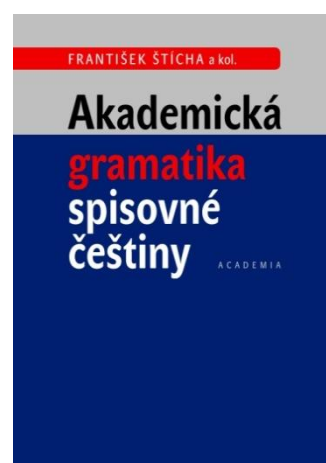
Předmětem hlavní činnosti ÚJČ je především vědecký výzkum českého jazyka v jeho podobách spisovných i nespisovných, psaných i mluvených, a to v pohledu synchronním i diachronním, a rovněž výzkum postavení češtiny v kontextu ostatních slovanských jazyků. Vědecká činnost byla soustředěna jednak do ústavních úkolů jednotlivých oddělení, jednak do grantových projektů.

Byl završen projekt Moderní mluvnice češtiny pro studenty magisterských a doktorských programů filologických oborů, jedním z hlavních výstupů je série publikací s výrazným autorským zastoupením pracovníků ÚJČ. Projekt byl realizován s využitím finanční podpory ze [Strukturálních fondů EU](#) v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, stejně jako Síť expertních pracovišť k zajištění inkluze v terciárním vzdělávání (ExpIn). Ze zdrojů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR určených na podporu velkých infrastruktur je financován Projekt LINDAT/CLARIN – Vybudování a provoz českého uzlu pan-evropské infrastruktury pro výzkum. V rámci programu vědy a výzkumu [Národní a kulturní identita](#), financovaného Ministerstvem kultury ČR, ÚJČ řeší projekt Nová cesta k modernímu jednojazyčnému výkladovému slovníku současné češtiny a spolupracuje na projektu Informační technologie ve službách jazykového kulturního bohatství (IT JAKUB). Nadále se rozvíjí činnost ve dvou [dlouhodobých projektech](#): Slovanském jazykovém atlasu a Evropském jazykovém atlasu. Kromě toho v r. 2013 pracovníci ÚJČ řešili [15 grantových projektů GA ČR](#), z toho jedno centrum excelence – čtyři granty byly nově získány, tři projekty úspěšně dokončeny.

V rámci diachronního výzkumu pokračují práce na [Etymologickém slovníku jazyka staroslověnského](#), který je jediným etymologickým slovníkem tohoto nejstaršího slovanského spisovného jazyka na světě. Analyzovanou staroslověnskou slovní zásobu zasazuje do rámce všech slovanských jazyků, vysvětluje spolu s pojmenováním i materiální a kulturní realie starých Slovanů. Ukazuje cesty obohacování staroslověštiny přejímáním z jiných jazyků, zejména z řečtiny, ale i z latiny, nejstarších germánských jazyků aj. Jednotlivá hesla obsahují gramatickou charakteristiku, deriváty heslového slova, naznačují slovtvorný a významový vývoj. Slovník je vysoce ceněn jak v rámci evropském, tak i celosvětovém. Dále pokračuje zpracování staročeského lexika v rámci [Elektronického slovníku staré češtiny](#) – hesla s náslovím H- a CH- byla lexikograficky zpracována a zveřejněna prostřednictvím internetových stránek Vokabuláře webového; autorsky bylo analyzováno přes 5 500 hesel. Byly připraveny a zveřejněny další [elektronické edice středověkých textů](#) (mj. pekelného románu Belial, lékařského sborníku, tří textů lapidáře aj.). O 30 titulů s popisy byl obohacen [Modul digitalizovaných starších mluvnic](#) v rámci Vokabuláře webového a do testovacího provozu byl uveden modul digitalizovaných slovníků, který poskytuje širší badatelské veřejnosti elektronické verze velmi obtížně dostupných slovníků z období 16. až 19. století. Jako první byl zpřístupněn anotovaný 1. díl Slovníku česko-německého Josefa Jungmanna podle exempláře, který obsahuje vlastnoruční autorovy vpisky a opravy.

Byla dokončena aplikace pro internetovou prezentaci [hesel Slovníku pomístních jmen v Čechách](#) a bylo zahájeno jejich zveřejňování. Zároveň se zpracovávají nová slovníková hesla. Paralelně pokračují práce na [Slovníku pomístních jmen na Moravě a ve Slezsku](#). Oba projekty zpracovávají jména pozemků, terénních útvarů, vod, cest a dalších nesídelních objektů. Tato jména byla shromážděna v letech 1963–1986 a představují unikátní jazykový materiál, který má neocenitelný význam nejen pro výzkum českého jazyka a jeho pojmenovacích schopností, ale který slouží též jako pramen poznání pro jiné vědní disciplíny (archeologie, historie, etnografie, přírodní vědy aj.). V oblasti dialektologie probíhají intenzivní práce na celonárodním nářečním slovníku. [Slovník nářečí českého jazyka](#) přispěje k výzkumu vztahu spisovných a nespisovných útvarů češtiny, k postižení dynamiky lexikálního systému a jejích vnějších a vnitřních stimulů. Postupně je rovněž zpřístupňována aktualizovaná a opravená [elektronická verze Českého jazykového atlasu](#), souboru map a komentářů, který postihuje územní rozrůznění českého národního jazyka.

Aktualizuje se [Internetová jazyková příručka](#) (<http://prirucka.ujc.cas.cz>), která je určena všem uživatelům češtiny. V souvislosti s tím probíhala revize a doplňování její výkladové části, která se připravovala ke knižnímu vydání. Velkým krokem v synchronní jazykovědě je vydání jednosvazkové [Akademické gramatiky spisovné češtiny](#), založené na analýzách současných psaných textů obsažených v Českém národním korpusu. Publikace přináší mnohé nové poznatky o formální morfologii, tvoření slov, nelineární syntaxi, slovosledu, souvětých strukturách a výstavbě textu. Zároveň probíhají práce na 1. svazku Velké akademické gramatiky spisovné češtiny.

V oblasti stylistiky a textové lingvistiky se rozvíjí teorie stylu, žánru a diskurzu. Pozornost je věnována vztahu psanosti a mluvenosti, a to jak na rovině mediální (především s ohledem na sémiotickou multimodálnost), tak na rovině konceptuální (především s ohledem na stylizaci promluvy). Výsledkem výzkumů jsou mimo jiné publikace [Styl mediálních dialogů](#) a [Pragmatické aspekty češtiny](#), i nadále se pracovalo na multimediálním korpusu mluvené češtiny Dialog. V lexikografické oblasti probíhá intenzivní příprava nového výkladového slovníku současné češtiny (s pracovním názvem [Akademický slovník současné češtiny](#), s předpokládaným počtem 120–150 000 lexikálních jednotek). K závěru roku 2013 je hotovo přes 8 000 jednoslovných hesel / heslářových položek (v heslových odstavcích jednoslovných hesel je dále zpracováno přes 1 300 víceslovných lexikálních jednotek – ustálených slovních spojení a frazémů), v základním zpracování jsou tedy hotova písmena A, B a velká část písmene C.

Kromě již zavedené činnosti jazykověporadenské jsou nejširší veřejnosti určeny i znalecké posudky týkající se osobních jmen. ÚJČ má pravomoc vystavovat znalecké posudky pro ověřování podob jmen a příjmení z hlediska zákonných ustanovení usměrňujících jejich zápis do osobních dokladů. Tato činnost se setkává u veřejnosti s velkým zájmem.

b) Nejvýznamnější publikace (řazeno abecedně)

Bachmannová, J.: *Jak to bylo dřív. Vyprávěnky z Podkrkonoší II.* Liberec: Bor, 2013. 208 s. ISBN 978-80-87607-18-3. + CD

Bibliografie české lingvistiky 2001. Sest. J. Papcunová, A. Nejedlá, E. Hrachová. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2013. 265 s. ISBN 978-80-86496-69-6.

Bibliografie české onomastiky 2009–2010. Sest. M. Nováková. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2013. 83 s. ISBN 978-80-86496-70-2.

Bičan, A.: *Phonotactics of Czech.* Europäische Hochschulschriften / European University Studies / Publications Universitaires Européennes, Volume 81. Peter Lang: Frankfurt am Main – Berlin – Bern – Bruxelles – New York – Oxford – Wien, 2013. 343 s. ISBN 978-3-631-63136-2 pb, 978-3-653-03482-0 (eBook).

Boček, M. – Černá, A. M. – Fuková, I. – Hanzová, B. – Jamborová, M. – Janosik-Bielski, M. – Pečirková, J. – Svobodová, A. – Šimek, Š. – Voleková, K. – Zápotocká, P. (eds.): *Výbor ze starší české literatury.* Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR – Academia, 2013 (2., doplněné vyd.). ISBN 978-80-86496-74-0; ISBN 978-80-86496-73-3 (e-kniha).

Čmejrková, S. – Hoffmannová, J. – Müllerová, O. – Havlík, M. – Zeman, J.: *Styl mediálních dialogů.* Praha: Academia, 2013. 316 s. ISBN 978-80-200-2267-7.

Čmejrková, S. – Kaderka, P.: *Pragmatické aspekty češtiny.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. 148 s. ISBN 978-80-244-3527-5.

Elektronický slovník staré češtiny H–CH [online]. Praha: oddělení vývoje jazyka ÚJČ AV ČR, 2013. <<http://vokabular.ujc.cas.cz/informace.aspx?t=ESSC&o=slovniky>>.

Hříbková, L. – Nejedlý, P. – Zhouf, J. a kol.: *Posuzovací škály a didaktické testy k vyhledávání nadaných žáků.* Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2013. 148 stran. ISBN 978-80-7481-009-1.

Jamborová, M. (ed.): *Řád korunování krále českého a královny.* Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR – Academia, 2013. ISBN 978-80-86496-71-9; ISBN 978-80-86496-72-6 (e-kniha).

Štícha, F. a kol.: *Akademická gramatika spisovné češtiny.* Praha: Academia, 2013. 974s. ISBN 978-80-200-2205-9.

Vykypěl, B. (ed.): *Bohuslav Havránek: Contributions to his life and work.* Travaux linguistiques de Brno 10. München: LINCOM Europa, 2013. 106 s. ISBN 978-3-86288-452-0.

Vykypěl, B.: *Skizzen zur linguistischen Historiographie.* Travaux linguistiques de Brno 9. München: LINCOM Europa, 2013. 184 s. ISBN 978-3-86288-433-9.

Vykypěl, B. – Boček, V. (eds.): *Etymology: An Old Discipline in New Contexts.* Studia etymologica Brunensia 16. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2013. 104 s. ISBN 978-80-7422-263-4.

Úplný seznam odborné produkce pracovníků ÚJČ viz databáze ASEP (<http://www.lib.cas.cz/cs/asep>).

c) Popularizace

Nejvýznamnější popularizační aktivitou ÚJČ, která je již léta využívána veřejností, je služba [jazykové poradny](#). Pracovníci oddělení jazykové kultury odpovídají asi na 40 telefonických dotazů denně, za rok 2013 navíc vyřídili více než 45 písemných žádostí o placenou jazykovou expertizu. Doplnkově se na poradenské činnosti podílejí také ostatní oddělení. Účinnou pomůckou při jazykovém poradenství, vzdělávání a výuce češtiny je [Internetová jazyková příručka](#). Tato webová aplikace zaznamenala za prvních pět let provozu (2009–2013) přes 35 milionů přístupů (průměrně 24 tisíc denně) a je dosud nejnavštěvovanější webovou stránkou Akademie věd ČR. Bohaté materiály ke studiu staršího českého jazyka poskytují odborné i laické veřejnosti internetové stránky [Vokabulář webový – webové hnízdo pramenů k poznání historické češtiny](#), které se průběžně doplňují a aktualizují. Na webu ÚJČ je rovněž zveřejněn [elektronický archiv časopisů Naše řeč a Slovo a slovesnost](#).

Již po mnoho ročníků je ÚJČ spolupředatelem [Olympiády v českém jazyce](#), určené studentům základních a středních škol. Pracovníci ÚJČ se podílejí na přípravě soutěžních úkolů i na hodnocení jejich vypracování, a to jak během školního roku (ve školních, okresních a krajských kolech), tak při závěrečném finálovém týdenním soustředění. V roce 2013 se ÚJČ stal také odborným garantem mezinárodní řečnické soutěže [Mladý Demosthenes](#).

Pracovníci se významně podílejí na [popularizaci češtiny v médiích](#) – v novinách, časopisech, na internetu i v televizních a rozhlasových pořadech (programy ČT, Nova, Prima, ČRo, deníky Lidové noviny, MF Dnes, Hospodářské noviny a jejich internetové verze, dále ČTK, Reflex, Týdeník Rozhlas, Literární noviny aj.). K aktivitám s dlouholetou tradicí patří pravidelné jazykové koutky a nejrůznější příspěvky informující o současné i staré češtině.

Na přání nejrůznějších institucí se pořádají [přednášky a školení zaměstnanců](#) – např. pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR, Ministerstvo financí, Úřad průmyslového vlastnictví, Justiční akademii, British Council, Jednotu tlumočnicků a překladatelů, Galerii

hlavního města Prahy aj. Pracovníci ÚJČ přednášejí v Jazykovědném sdružení ČR a v Kruhu přátel českého jazyka, podílejí se na nejrůznějších kurzech a seminářích (Písemná komunikace – normy a úprava písemností v úředním styku, Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy aj.). Pravidelně provádějí školení v rámci Kurzů základů vědecké práce pro doktorandy na AV ČR. Všechna pracoviště ÚJČ se pravidelně účastní akce Den otevřených dveří a pořádají přednášky v rámci Týdne vědy a techniky. Kabinet studia jazyků ÚJČ je testovacím centrem iBT TOEFL a registračním centrem pro přípravu ke cambridgeským zkouškám.

Internetová jazyková příručka

Hlavní stránka	Slovníková část
O příručce	Hledání konkrétního slova nebo tvaru slova.
Nápověda	<input type="text"/> <input type="button" value="Hledej"/>
Mobilní verze	Výkladová část
Návštěvnost	Vyhledávání v obecných výkladech o jazykových jevech.
English version	<input type="text"/> <input type="button" value="Hledej"/>
Související odkazy:	Zobrazit všechny položky kapitol
Jazyková poradna	+ Pravopis – interpunkce
Zajímavé dotazy	+ Pravopis – velká písmena
	+ Tvaroslovi – podstatná jména
	+ Skloňování obecných jmen
	+ Skloňování osobních jmen
	+ Skloňování cizích jmen a názvů institucí
	+ Tvaroslovi – přídavná jména
	+ Tvaroslovi – slovesa
	+ Větná stavba
	+ Slovoslova
	+ Slovoslova – přechylování
	+ Morfematika
	+ Zkratky, značky, čísla a číselky
	+ Dopisy a grafická úprava písemností
	+ Příručka Pravidla českého pravopisu a lingvistické pojmy

d) Ocenění

V roce 2013 udělila Obec spisovatelů a Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska prof. Petru Čornejovi **hlavní cenu E. E. Kische za literaturu faktu**, a to za knihu *České dějiny: Výpravná historie českých zemí*.

2. Spolupráce s vysokými školami

ÚJČ spolupracuje s několika vysokými školami, pracovníci se podílejí na výuce na řadě fakult vysokých škol v České republice (FF UK Praha, FSV UK Praha, KTF UK Praha, FF MU Brno, FF UP Olomouc, PedF ZČU Plzeň, FF OU Ostrava aj.) i v zahraničí (Universität Wien), na několika vysokých školách jsou členy oborových rad pro doktorské studium, přijímacích komisí a vědeckých rad. Za oba semestry roku 2013 dosáhla pedagogická činnost pracovníků ÚJČ výše 2 582 hodin, kromě toho vedli bakalářské, magisterské a doktorské práce a vypracovávali nejrůznější posudky.

Spolupráce s VŠ se realizovala též četnými dalšími projekty – např. projekt LINDAT/CLARIN – Vybudování a provoz českého uzlu pan-evropské infrastruktury pro výzkum (LM2010013) společně s MFF UK Praha, MU Brno a ZČU Plzeň a projekt Moderní mluvnice češtiny pro studenty magisterských a doktorských programů filologických oborů (CZ.07/2.2.00/15.0275) společně s UP Olomouc. Pokračovaly též spolupráce v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost: s Masarykovou univerzitou projekty Mezi bohemistikou a informatikou. Inovace vysokoškolské výuky češtiny v kontextu počítačového zpracování jazyka a Síť expertních pracovišť k zajištění inkluze v terciárním vzdělávání, s UP Olomouc projekt Inovace bohemistických studií v mezioborových kontextech. V rámci projektu NAKI Informační technologie ve službách jazykového kulturního dědictví spolupracuje ÚJČ s Fakultou elektrotechnickou Českého vysokého učení technického a v rámci centra excelence s Katolickou teologickou fakultou Karlovy univerzity.

3. Spolupráce s podnikatelskou sférou a jinými subjekty

Spolupráce s dalšími subjekty probíhá především formou expertní činnosti – pro nejrůznější instituce se v ÚJČ vypracovávají **vědecké posudky a expertizy**, např. posudky na učebnice češtiny pro střední školy, posudky překladů i původních rukopisů monografií pro různá nakladatelství, expertní šetření pro státní orgány a advokátní kanceláře, posudky návrhů grantových projektů pro různé agentury apod. ÚJČ je rovněž zpracovatelem normy ČSN 01 6910 Úprava dokumentů zpracovaných textovými procesory pro Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Spolupráce probíhá také s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT), jednak na úrovni členství ve validační komisi pro státní maturitní zkoušku ze zkušebního oboru Český jazyk a literatura a Český jazyk a literatura pro neslyšící, jednak na úrovni přípravy a revize textů a testových úloh.

Pracovníci ÚJČ se zapojili do monitorovacích sítí prováděním analýz jazyka vybraných pořadů České televize (hodnocení probíhá od roku 2006, výsledky hodnocení jsou zveřejňovány na <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/press/analyza-a-hodnoceni-jazykove-urovne-vybranych-poradu/>).

4. Mezinárodní spolupráce

V roce 2013 spolupořádal ÚJČ významnou akci s mezinárodní účastí: 3. mezinárodní konferenci o jazykovém managementu, které se zúčastnilo 39 vědců, z toho 23 ze zahraničí.

Pokračuje spolupráce v přispívání do mezinárodních bibliografických databází zaměřených na lingvistiku. ÚJČ spolupracuje v rámci dvoustranných meziústavních dohod s celkem čtrnácti zahraničními pracovišti, např. z Velké Británie, USA, Nizozemska, Ruska, Polska aj.

Z významných zahraničních vědců navštívili ÚJČ např.:

Prof. Dr. Tilman Berger, Slavisches Seminar der Universität Tübingen, Německo

Dr. Inge Bily, Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig, Německo

Prof. François Esvan, Università degli Studi di Napoli L'Orientale, Neapol, Itálie

Prof. Cvetelina Georgieva, Institut za bălgarski ezik BAN, Sofie, Bulharsko

dr. hab. Mariola Jakubowicz, Instytut slawistyki PAN, Krakov, Polsko

Prof. Naděžda Kostova, Institut za bălgarski ezik BAN, Sofie, Bulharsko

Prof. dr. Éamon Lankford, Cork and Kerry Placenames Survey, Cork, Irsko

Dr. Attila Mártonfi, MTA Nyelvtudományi intézet, Budapešť, Maďarsko

Prof. Galina P. Neščimenko, Institut slavjanoveděnija RAN, Moskva, Rusko

dr. Marina M. Valencova, Institut slavjanoveděnija RAN, Moskva, Rusko

IV. Hodnocení další a jiné činnosti

Předmětem jiné činnosti je výuka českého jazyka i cizích jazyků, ověřování jazykových znalostí a organizace jazykových zkoušek pro subjekty mimo AV ČR. Pro internetovou zkoušku z angličtiny funguje testovací centrum iBT TOEFL a ÚJČ je registračním centrem pro přípravu ke cambridgeským zkouškám.

V. Informace o opatřeních k odstranění nedostatků v hospodaření a zpráva, jak byla splněna opatření k odstranění nedostatků uložená v předchozím roce

Žádná opatření k odstranění nedostatků v hospodaření nebyla Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., v předmětném období uložena.

VI. Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj

Největším problémem ve financování činnosti ÚJČ AV ČR, v. v. i., zůstávají stále provozní náklady. ÚJČ nemá vlastní budovu a jeho činnost probíhá ve čtyřech objektech jiných vlastníků. V praxi to znamená, že ÚJČ přispívá na provoz čtyřem jiným subjektům, které přitom na rozdíl od ÚJČ dostávají na provoz nemovitostí dotaci z rozpočtu AV ČR – na straně ÚJČ jsou však tyto výdaje financovány z prostředků, které jsou primárně určeny přímo na vědeckou činnost. Některé náklady přitom nemůže ÚJČ ovlivnit – zejména se jedná o zabezpečení objektů, které je ve dvou případech zajištěno dodavatelsky, a vedení ÚJČ nemělo možnost být přítomno u sjednávání podmínek. Kontrola výše dalších nákladů je navíc často problematická. Od 3. čtvrtletí roku 2013 došlo v tomto směru ke zlepšení podmínek pro studium jazyků v rámci kabinetu studia jazyků ÚJČ. Pracoviště se přestěhovalo z budovy ÚČL AV ČR, v. v. i., z ul. Na Florenci do budovy v Hybernské ul. 8/1000, která je ve správě SSČ AV ČR, v. v. i., a výhledově má přejít do vlastnictví ÚJČ.

VII. Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště

Vědecká činnost pracoviště se bude nadále vyvíjet v intencích ústavních úkolů jednotlivých oddělení i početných grantových projektů.

VIII. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Z charakteru činnosti ÚJČ AV ČR, v. v. i., vyplývá, že v této oblasti nemůže provádět žádné zásadní aktivity. Přesto se na ochraně životního prostředí podílí alespoň tříděním odpadu.

IX. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

V roce 2013 nastoupilo do ÚJČ AV ČR, v. v. i., 18 zaměstnanců a pracovní poměr ukončilo 12 zaměstnanců. Dohody o pracovní činnosti byly uzavřeny s 5 zaměstnanci, dohod o provedení práce bylo uzavřeno 256.

Věková struktura zaměstnanců výzkumu byla následující:

vědečtí pracovníci	32	doktorandi	25
do 30 let	0	do 30 let	11
31–40 let	7	31–40 let	8
41–50 let	5	41–50 let	4
51–60 let	12	51–60 let	2
nad 60 let	8	nad 60 let	1
vědečtí asistenti	15	odborní pracovníci výzkumu	58
do 30 let	0	do 30 let	18
31–40 let	13	31–40 let	13
41–50 let	2	41–50 let	9
51–60 let	0	51–60 let	10
nad 60 let	0	nad 60 let	8

X. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

- a) počet vydaných žádostí o informace: 0
počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti: 0
- b) počet podaných odvolání proti rozhodnutí: 0
- c) popis podstatných částí každého rozsudku soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace a přehled všech výdajů, které povinný subjekt vynaložil v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona, a to včetně nákladů na své vlastní zaměstnance a nákladů na právní zastoupení: **žádné soudní řízení neprobíhalo**
- d) výčet poskytnutých výhradních licencí, včetně odůvodnění nezbytnosti poskytnutí výhradní licence: 0
- e) počet stížností podaných podle § 16a, důvody jejich podání a stručný popis způsobu jejich vyřízení: 0
- f) další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona: **nejsou**

razítko

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR, v. v. i.
Letenská 4, 118 51 Praha 1

podpis ředitele ÚJČ AV ČR, v. v. i.

Přílohou výroční zprávy je účetní závěrka a zpráva o jejím auditu.

Příloha 1: Vzdělání a vzdělávání pracovníků ústavu

Akademicko-vědecké a vědecko-pedagogické tituly pracovníků ústavu

	akademicko-vědecké tituly		vědecko-pedagogické tituly	
	CSc./Ph.D.	DrSc./DSc.	docent	profesor
počet k 31. 12. 2013	46	3	5	2
z toho uděleno v roce 2013	4	0	0	0

Forma vědeckého vzdělávání

	absolventi v r. 2013	doktorandi k 31. 12. 2013	nově přijatí v r. 2013
doktorandi v prezenční formě studia	0	10	2
doktorandi v kombinované a distanční formě studia	4	27	2
celkem	4	37	4

Příloha 2: Pedagogická činnost pracovníků ústavu

Pedagogická činnost pracovníků ústavu

	letní semestr 2012/2013			zimní semestr 2013/2014		
	přednášky	semináře	cvičení	přednášky	semináře	cvičení
počet semestrálních cyklů v bakalářských programech	22	19	4	22	19	2
počet semestrálních cyklů v magisterských programech	5	10	0	7	12	0
	Bc.	Mgr.	Ph.D.	Bc.	Mgr.	Ph.D.
celkový počet odpřednášených hodin na VŠ	891	404	40	813	406	28
počet pracovníků ústavu působících na VŠ	28	19	13	26	22	12

Příloha 3: Mezinárodní aktivity

Konference (spolu)pořádané ústavem s účastí zahraničních vědců	1
Zahraníční cesty vědeckých pracovníků ústavu	90
z toho mimo rámec dvoustranných dohod AV ČR	66
Aktivní účasti pracovníků ústavu na mezinárodních konferencích	102
Přednášky přednesené na těchto konferencích	93
z toho zvané přednášky	14
Postery	0
Přednášející na zahraničních univerzitách	3
Členství v redakčních radách mezinárodních časopisů	30
Členství v orgánech mezinárodních vědeckých vládních a nevládních organizací	19
Přednášky zahraničních hostů v ústavu	4

Příloha 4: Projekty a granty

Grantová agentura ČR

Etymologický slovník jazyka staroslověnského: završení generačního projektu, řešitel: PhDr. Helena Karlíková, CSc., doba řešení: 2013–2017

Slovník afixů užívaných v češtině, řešitel: PhDr. Josef Šimandl, Ph.D., doba řešení 2013–2016

Problémy ve fonologii slova v češtině, řešitel: PhDr. Aleš Bičan, Ph.D., doba řešení: 2013–2015

Výslovnost neintegrovaného lexika v češtině, řešitel: Mgr. Martin Havlík, Ph.D., doba řešení: 2013–2015

Kulturní kódy a jejich proměny v husitském období (centrum excelence), řešitel: prof. PhDr. František Šmahel, DrSc., Centrum mediévistických studií, spoluřešitelka za ÚJČ: PhDr. Alena Černá, Ph.D., doba řešení: 2012–2018

Nářeční slovník z Podkrkonoší, řešitelka: PhDr. Jarmila Bachmannová, CSc., doba řešení: 2012–2014

Pomístní jména v Čechách z pohledu slovotvorného, řešitel: PhDr. Pavel Štěpán, Ph.D., doba řešení: 2012–2014

Stylistika mluvené a psané češtiny, řešitelka: prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc., doba řešení: 2012–2014

Slovník nářečí českého jazyka, řešitelka: PhDr. Stanislava Kloferová, CSc., doba řešení: 2011–2015

Konfrontační popis současného slovenského a českého lexika (systémové vztahy a komunikační koexistence), řešitelka: doc. PhDr. Mira Nábělková, CSc., doba řešení: 2011–2014

Podstata jazykové kategorizace: diachronní analýza kategoriálně smíšených forem, řešitelka: Doc. Mirjam Fried, Ph.D., doba řešení: 2011–2013

Praslovanština v zrcadle jazykového kontaktu: fonologie a gramatika, řešitel: Mgr. Bc. Vít Boček, Ph.D., doba řešení: 2011–2013

Psaní velkých písmen v češtině, řešitelka: PhDr. Ivana Svobodová, doba řešení: 2011–2013

Slovní zásoba staré češtiny a její lexikografické zpracování, řešitelka: PhDr. Miloslava Vajdlová, doba řešení: 2010–2014

Výzkum historické češtiny (na základě nových materiálovýchází), řešitelka: PhDr. Alena Černá, Ph.D., doba řešení: 2010–2014

Ministerstvo kultury – program NAKI

Nová cesta k modernímu jednojazyčnému výkladovému slovníku současné češtiny, řešitelka: PhDr. Pavla Kochová, doba řešení: 2013–2016

Informační technologie ve službách jazykového kulturního bohatství (IT JAKUB), řešitel-koordinátor: Ing. Martin Klíma, Ph.D., Fakulta elektrotechnická ČVUT, řešitelka za ÚJČ: PhDr. Alena Černá, Ph.D., doba řešení: 2012–2015

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Projekt LINDAT-CLARIN, řešitel: prof. RNDr. Jan Hajič, Dr., Matematicko-fyzikální fakulta UK, spoluřešitel za ÚJČ: doc. RNDr. Karel Oliva, Dr., doba řešení: 2010–2015

Evropský sociální fond EU

Síť expertních pracovišť k zajištění inkluze v terciárním vzdělávání (ExpIn), řešitel: PhDr. Petr Peňáz, Masarykova univerzita, spoluřešitel za ÚJČ: doc. RNDr. Karel Oliva, Dr., doba řešení: 2012–2014

Vzdělávací cyklus Moderní mluvnice češtiny pro studenty magisterských a doktorských programů filologických oborů, řešitel: prof. PhDr. Oldřich Uličný, DrSc., Univerzita Palackého, hlavní spoluřešitel za ÚJČ: PhDr. Martin Prošek, Ph.D., doba řešení: 2010–2013

Mezinárodní výzkumné projekty

Komputační lexikologie a výzkum dialogu, spolupracující instituce: MTA Nyelvtudományi intézet, koordinátor za ÚJČ: RNDr. Jan Králík, CSc., doba řešení: 2013–2015

Bibliografie slovanské lingvistiky, spolupracující instituce: Instytut slawistyki PAN, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Jana Papcunová, doba řešení: 2012–2014

Diskurz – jeho různé formy v životě společnosti a v literatuře, spolupracující instituce: Instytut badań literackich PAN, koordinátorka za ÚJČ: prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc., doba řešení: 2012–2014

Evropský jazykový atlas, spolupracující instituce: Instytut języka polskiego PAN, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Milena Šipková, CSc., doba řešení: 2012–2014

Jazyková politika, jazyková situace, jazykový management, spolupracující instituce: Institut slavjanovedenija RAN, koordinátorka za ÚJČ: Mgr. Lucie Jílková, Ph.D., doba řešení: 2012–2014

Optimalizace morfologických údajů ve výkladovém slovníku, spolupracující instituce: Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, koordinátorka za ÚJČ: Mgr. Zdeňka Opavská, doba řešení: 2012–2014

Slovanská etymologie, spolupracující instituce: Institut ruskogo jazyka im. V. V. Vinogradova, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Helena Karlíková, CSc., doba řešení: 2012–2014

Slovanský jazykový atlas, spolupracující instituce: Instytut języka polskiego PAN, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Martina Ireinová, Ph.D., doba řešení: 2012–2014

Specifika lexika a slovtvorby slovanských jazyků na počátku XXI. století, spolupracující instituce: Instytut slawistyki PAN, koordinátorka za ÚJČ: Mgr. Zdeňka Opavská, doba řešení: 2012–2014

Výzkum sémantických paralel v slovanských jazycích, spolupracující instituce: Instytut slawistyki PAN, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Helena Karlíková, CSc., doba řešení: 2012–2014

Etymologický výzkum slovanské slovní zásoby, spolupracující instituce: Instytut movoznavstva im. O. O. Potebni ANU, koordinátorka za ÚJČ: PhDr. Pavla Valčáková, CSc., doba řešení: 2011–2013

Neologismy v bulharském a českém jazyce – teoretické a lexikografické aspekty, spolupracující instituce: Institut za bǎlgarski ezik BAN, koordinátorka za ÚJČ: Mgr. Michaela Lišková, doba řešení: 2011–2013

Příloha 5: Časopisy vydávané nebo spoluvydávané ústavem

Acta onomastica (<http://www.ujc.cas.cz/casopisy/acta-onomastica/>)

Acta onomastica (1960–1982 Zpravodaj Místopisné komise ČSAV, 1983–1992 Onomastický zpravodaj ČSAV, 1993–1994 Onomastický zpravodaj) je jediným onomastickým časopisem v České republice, je vysoce ceněný jak domácími, tak zahraničními vědci. Byl založen v r. 1960 V. Šmilauerem a J. Svobodou. Od samého počátku je toto periodikum recenzovaným odborným časopisem. Původně vycházelo pět čísel ročně, v současné době vychází jedenkrát ročně. Má rozsáhlou síť domácích přispěvatelů, publikují v něm i pracovníci neязыkovědných vědních oborů z České republiky, přispívají do něj rovněž zahraniční onomastikové. Původní stati, recenze a zprávy v něm otiskované se týkají všech oblastí výzkumu vlastních jmen.

Acta onomastica 54 (2013). 369 s. ISSN 1211-4413.

Korpus – gramatika – axiologie (<http://nlp.fi.muni.cz/kgal/>)

Časopis Korpus – gramatika – axiologie je profilován jako vědecké lingvistické periodikum, jehož vznik byl motivován novou orientací části lingvistické obce na empirické a do značné míry objektivizované metody vědeckého výzkumu jazyka prostřednictvím rozsáhlé a žánrově pestré materiálové báze, již poskytují velké elektronické korpusy textů. Na rozdíl od tradičních českých lingvistických časopisů je časopis orientován výhradně na dvě oblasti výzkumu a teorie jazyka: na korpusový výzkum češtiny i jiných jazyků a na hodnocení jazykových prostředků a textů.

Korpus – gramatika – axiologie 4 (2013). 98 s. ISSN 1804-137X.

Naše řeč (<http://nase-rec.ujc.cas.cz/>)

Naše řeč je recenzovaný odborný časopis věnovaný češtině jako mateřskému jazyku. Byl založen v roce 1916, vychází pětkrát ročně. Přináší stati nejen o současné češtině, ale i s ohledem na její vývoj, věnuje se otázkám českého pravopisu, gramatiky a slovní zásoby, tématům stylistiky a textové lingvistiky; pozornost věnuje také spisovné češtině ve vztahu k ostatním jazykovým útvarům. V popředí je vhléd do otázek jazykové kultury češtiny i jazykové kultury obecně a zřetel k vývojové dynamice češtiny, k problémům úzu, normy a kodifikace. Časopis rozvíjí diskuse na aktuální jazykovědná témata.

Naše řeč 96. 1, 2, 3, 4, 5 (2013). 276 s. ISSN 0027-8203.

Slovo a slovesnost (<http://sas.ujc.cas.cz/>)

Slovo a slovesnost je recenzovaný vědecký časopis věnovaný otázkám teorie a kultury jazyka. Vychází od r. 1935, kdy byl založen jako orgán Pražského lingvistického kroužku. Přináší původní české i zahraniční práce zabývající se sémiotikou, sémantikou, gramatikou, pragmatikou, sociolingvistikou, psycholingvistikou, textovou lingvistikou, teorií překladu aj. Je jediným domácím časopisem, v němž vycházejí příspěvky s tematikou z obecné lingvistiky. Díky rozvíjení pražské funkcionalistické tradice patří dnes k nejvýznamnějším středoevropským lingvistickým a sémiotickým časopisům.

Slovo a slovesnost 74. 1, 2, 3, 4 (2013). 320 s. ISSN 0037-7031.